

בנק ישראל
הפיקוח על הבנקים
מדיניות והסדרה

כ"ז בחשון תשע"ד
31 באוקטובר 2013
138S4121
הס-335

לכבוד

התאגידים הבנקאיים וחכ"א – לידי המנהל הכללי

א.ג.נ.,

הנדון: קובץ שאלות ותשובות בנושא עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות אחרות

1. מצורף קובץ שאלות ותשובות בנושא עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות אחרות.
2. קובץ זה נועד לסייע לתאגידים הבנקאיים ולחברות כרטיסי האשראי בהתמודדות עם סוגיות העולות מיישום סעיף 10א להוראות הדיווח לציבור, במטרה לאפשר לתאגידים הבנקאיים ליישם נושא זה בשמרנות, יעילות ותוך חסכון בעלויות, ועדיין ליישם את סעיף 10א בצורה נאותה מכל הבחינות המהותיות.
3. קובץ זה יחול מיום 1.1.2014 ואילך. תאגיד בנקאי המתקשה ביישום סעיף 10א או הנחיה מסוימת בקובץ זה יפנה למר עידו גליל – מנהל יחידת דיווח כספי, לקבלת הנחיות ספציפיות.

בכבוד רב,

אור סופר

סגן המפקח על הבנקים

העתק – המפקח על הבנקים

10.2013

קובץ שאלות ותשובות ליישום הוראות הדיווח לציבור**בנושא עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות אחרות**

(סעיף 10א להוראות הדיווח לציבור)

ביום 29.12.2011 הופץ לתאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי (להלן – תאגידים בנקאיים) חוזר מס' ח-2325-06 בדבר "מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ואימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות ריבית". חוזר זה אימץ, בין היתר, את הכללים שנקבעו בארה"ב בנושא 310-20 בקודיפיקציה בדבר "עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות אחרות". כללים אלה שולבו בסעיף 10א להוראות הדיווח לציבור.

קובץ זה מהווה ריכוז של הנחיות יישום של הפיקוח על הבנקים בנושא זה. הקובץ אינו מהווה רשימה מלאה של עמדות הפיקוח על הבנקים לגבי שאלות שתאגידים בנקאיים שאלו במהלך ההיערכות ליישום ההוראות החדשות, או לגבי סוגיות אחרות שעלו בעת יישום ההוראות. מובהר כי בכל מקרה על תאגיד בנקאי להשתמש בהנחיות ליישום המפורטות להלן בכפוף לכך שמתקיימים שני התנאים הבאים:

1. התאגיד הבנקאי:

1.1 ישמור תיעוד ויוכל לציין בדוח לציבור שהטיפול החשבונאי שלו בעמלות שאינן ניתנות

להחזרה ועלויות אחרות, עומד מכל הבחינות המהותיות בטיפול החשבונאי שנדרש

בסעיף 10א. להוראות הדיווח לציבור והוראות המעבר המתאימות¹.

1.2 ישמור תיעוד ויוכל לציין בדוח לציבור כי הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זה

אפקטיבית¹.

2. רואה חשבון המבקר של התאגיד הבנקאי יוכל לחוות דעה כי הטיפול החשבונאי של הבנק עומד

מכל הבחינות המהותיות¹ בטיפול החשבונאי שנדרש בסעיף 10א להוראות הדיווח לציבורוהוראות המעבר המתאימות וכי הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זה אפקטיבית¹.

התשובות הכלולות בקובץ זה מבטאות את עמדתו ופרשנותו המחייבת של המפקח על הבנקים להוראות.

מסמך זה מוצב באתר האינטרנט של בנק ישראל, ומתעדכן על ידינו מעת לעת.

¹ לעניין זה – מהותיות תיבחן בהתייחס לדוחות הכספיים של התאגיד הבנקאי בכללותם. מובהר כי לא נדרשת ביקורת מיוחדת בנושא זה, הצהרות או חוות דעת נוספות בדוח לציבור, מעבר להצהרות ולחוות הדעת הכלליות שקיימות בדוח לציבור של תאגיד בנקאי. במלים אחרות המשמעות היא, שהתאגיד הבנקאי ורואה החשבון המבקר לא יהיו צריכים להסתייג בביאור מדיניות חשבונאיות ובחוות הדעת, בהתאמה, בגין יישום טיפול חשבונאי, שאינו עומד מכל הבחינות המהותיות בסעיף 10א להוראות הדיווח לציבור והוראות המעבר המתאימות. למען הסר ספק מובהר כי במסגרת בחינת המהותיות של תאגיד בנקאי הפועל בהתאם להבהרה בשאלה ב'1, אין להביא בחשבון את ההשפעה המשוערת שהיתה עשויה להיגרם אילו התאגיד הבנקאי היה מטפל בעלויות פנימיות ביצירת הלוואה כהתאמת תשואה, ולא מכיר בהן במועד היווצרותן.

תאריך עדכון		
	א. עמלות שאינן ניתנות להחזרה	
	<u>עמלות בגין הלוואות שיתרת התקופה המקורית לפרעון המלא אינה עולה על שלושה חודשים</u>	
	שאלה א'1: כיצד יש להכיר בדוח רווח והפסד בעמלות שבהתאם לסעיף 10א. בהוראות הדיווח לציבור יש להכיר בהן בשיטת התאמת התשואה והן נוצרו בגין הלוואות שיתרת התקופה המקורית לפרעון אינן עולה על שלושה חודשים?	
10.2013	תאגיד בנקאי רשאי להכיר בעמלות כאמור בדוח רווח והפסד במועד היווצרותן.	תשובה:
	<u>סך מהותיות לעמלות שיטפלו כהתאמת תשואה</u>	
	שאלה א'2: האם משיקולים פרקטיים ניתן לקבוע סף מהותיות כך שכל העמלות הנמוכות מסף המהותיות שנקבע לא יטפלו כהתאמת תשואה?	
10.2013	עבור אותן עמלות שיש לטפל בהן כהתאמת תשואה בהתאם להוראות סעיף 10א., תאגיד בנקאי רשאי משיקולים פרקטיים לקבוע סף מהותיות כך שכל העמלות הנמוכות מסף מהותיות זה לא יטפלו כהתאמת תשואה, אלא יוכרו במועד היווצרותן. תאגיד בנקאי רשאי לקבוע ספי מהותיות שונים למוצרי אשראי שונים וסוגי לקוחות שונים. על מנת לוודא כי סף המהותיות שנבחר הינו נאות, על התאגיד הבנקאי לבחון, בכל מועד דיווח, כי ההשפעה המצרפית של הטיפול החשבונאי בעמלות הנמוכות מסף המהותיות שנבחר, אשר בשונה מהנדרש בסעיף 10א לא טפלו כהתאמת תשואה, אינה מהותית ² . יש לשמור תיעוד לתוצאות בחינה זו. לצורך כך ניתן להיעזר באומדנים סבירים של נתונים מצרפיים, למשל של סכומי עמלות ושל תקופות ממוצעות לפרעון.	תשובה:
	<u>עמלות בגין הלוואות שישולמו לפי דרישת התאגיד הבנקאי (סעיף 10.7.22א להוראות הדיווח לציבור)</u> רקע: בהתאם להוראות הדיווח לציבור "עבור הלוואה שתשולם לפי דרישת התאגיד הבנקאי, כל העמלות נטו או העלויות נטו יוכרו כהתאמת תשואה על בסיס קו ישר לאורך תקופה העקבית עם המפורט להלן: א. ההבנות בין הלווה לבין התאגיד הבנקאי. ב. אם לא קיימות הבנות על התאגיד הבנקאי להעריך את תקופת הזמן שההלוואה תיפרע".	
	שאלה א'3: כיצד יש להכיר בדוח רווח והפסד בעמלות בגין הלוואות שישולמו לפי דרישת התאגיד הבנקאי, במצב שבו לא קיימות הבנות בין הלווה לבין התאגיד הבנקאי, ואין לתאגיד הבנקאי יכולת לבצע אומדן סביר לתקופת	

² מובהר כי מהותיות תיבחן ביחס לדוחות הכספיים של התאגיד בכללותם.

תאריך עדכון		
10.2013	<p>הזמן שבה ההלוואה תיפרע?</p> <p>אם לא קיימות הבנות בין הלווה לבין התאגיד הבנקאי, ולתאגיד בנקאי אין יכולת לבצע אומדן מהימן לתקופת הזמן שההלוואה תיפרע, הוא רשאי לקבוע את תקופת הזמן שההלוואה תיפרע לפי אומדן סביר שיקבע לפי תקופת פרעון ממוצעת של קבוצות של הלוואות דומות. אם לתאגיד בנקאי אין אומדן סביר לתקופת זמן זו, תאגיד בנקאי רשאי להניח שמועד הפירעון של הלוואות אלו אינו עולה על שלושה חודשים ולטפל בעמלות בגין הלוואות כאמור בהתאם לתשובה לשאלה א'1 לעיל. תאגיד בנקאי יבחן בדיעבד בכל מועד דיווח, החל מהדוח הכספי לשנת 2014, האם התקיימה הנחה זו, והאם ראוי לעדכן את האומדן לגבי הלוואות שניתנו או חודשו לאחר מועד הבדיקה. תאגיד בנקאי שאין לו אומדן סביר ישמור תיעוד המפרט את הסיבות בגינן לא ניתן היה לבצע אומדן סביר.</p>	תשובה:
	<p><u>סיווג עמלות מתחת לרף המהותיות או בגין הלוואות שהתקופה המקורית שלהן קצרה משלושה חודשים</u></p>	
	<p>כיצד יש לסווג עמלות שבשל שיקולי מהותיות לא טופלו כהתאמת תשואה, והוכרו בהתאם לאמור בתשובות לשאלות א'1 ו- א'2 לעיל, למרות שבהתאם להוראות סעיף 10א. היה נדרש לטפל בהן כהתאמת תשואה?</p>	שאלה א'4:
10.2013	עמלות כאמור יסווגו כהכנסות ריבית.	תשובה:
	<p><u>חובות פגומים</u></p> <p><u>רקע:</u></p> <p>בהתאם לסעיף 30.2 להוראות הדיווח לציבור "תאגיד בנקאי לא יצבור הכנסות ריבית בגין חוב המסווג כפגום,..." וכן "יש לבטל כל הכנסת ריבית שנצברה וטרם נגבתה, ואשר הוכרה כהכנסה בדוח רווח והפסד, בחוב שהוגדר כפגום..."</p>	
	<p>כאשר חוב מסווג כפגום, כיצד יש לטפל בעמלות שטופלו כהתאמת תשואה בגין חוב זה?</p>	שאלה א'5:
10.2013	<p>כאשר חוב מסווג כפגום יש להפסיק את ההכרה בדוח רווח והפסד של העמלות בגין חוב זה שמטופלות כהתאמת תשואה בהתאם לתשובה לשאלה א'2 לעיל, ויש לבטל הכנסות ריבית שנרשמו בעבר בגין עמלות אלה. לדוגמא, הלוואה לשנתיים עם קרן של 100 ₪ הנושאת ריבית של 4% המשולמת בסוף כל שנה. במועד העמדת ההלוואה הבנק גבה עמלה של 10 ₪ שטופלה כהתאמת תשואה, בהתאם להוראות סעיף 10א. בהוראות הדיווח לציבור. בסוף השנה הראשונה (לאחר שהתקבלה הריבית התקופתית בסך 4 ₪) החוב הפך לפגום. במקרה זה יש לבטל את הכנסת הריבית שנצברה וטרם נגבתה בסך כ- 5 ₪, הנובעת בגין העמלה שטופלה כהתאמת תשואה.</p>	תשובה:
	<p>ב. דחיית עלויות ישירות ביצירת הלוואה</p>	
	האם בשל הקושי בזיהוי ומדידה של עלויות פנימיות ביצירת הלוואות	שאלה

תאריך עדכון		
	הכשירות להיוון בהתאם להוראות סעיף 10א, תאגיד בנקאי רשאי להכיר בעלויות אלו במועד היווצרותן ולא להכיר בהן כהתאמת תשואה?	ב'1:
10.2013	<p>בשל הקושי בזהוי ומדידה של עלויות פנימיות ביצירת הלוואות הכשירות להיוון בהתאם להוראות סעיף 10א, תוך שמירה על בקרות פנימיות אפקטיביות, ובשל אופן הניהול והמדידה הפנימיים של עסקאות האשראי של התאגידים הבנקאיים, תאגיד בנקאי רשאי להכיר בעלויות אלו במועד היווצרותן ולא להכיר בהן כהתאמת תשואה.</p>	תשובה:
	האם תאגיד בנקאי המעוניין לדחות עלויות פנימיות ביצירת הלוואות ופיתח שיטות ובקרות לצורך זיהוי ומדידה מהימנים של העלויות הכשירות להיוון, רשאי לדחות עלויות כאמור ולהכיר בהן כהתאמת תשואה?	שאלה ב'2:
10.2013	<p>תאגיד בנקאי המעוניין לדחות עלויות פנימיות ביצירת הלוואות ופיתח שיטות ובקרות לצורך זיהוי ומדידה מהימנה של העלויות הכשירות להיוון, יפנה למנהל יחידת דיווח כספי בפיקוח על הבנקים לקבלת הנחיה מקדמית. בפנייה התאגיד הבנקאי יתבקש להראות בין היתר שקיימת רמה גבוהה של ביטחון כי:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. שיטת ההכרה ומדידה של עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות אחרות עומדת בהוראות הדיווח לציבור, ולא נעשה שימוש בגישות פרקטיות למדידת הכנסות אלה. 2. הבקרות המופעלות על תהליך הדיווח הכספי על עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות אחרות הן אפקטיביות ומשולבות בתהליכים ניהוליים בבנק. 	תשובה: